

Årsplan

2019-2020

Oddenskogen barnehage

Bærumsbarnehagen

Innhold

<i>Det er stort å være liten i Oddenskogen EQ-barnehage!</i>	2
<i>Presentasjon av barnehagen</i>	3
<i>Visjon og verdier i Oddenskogen barnehage:</i>	3
Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis.	4
Barn og barndom.....	6
Demokrati	7
Mangfold og gjensidig respekt.....	7
Likestilling og likeverd	8
Bærekraftig utvikling	8
Livsmestring og helse	9
Det psykososiale miljøet:	10
Barnehagens formål og innhold	13
Omsorg.....	14
Lek	15
Danning.....	16
Læring	17
Vennskap og fellesskap.....	17
Kommunikasjon og språk	19
Barnas medvirkning	20
Samarbeid mellom hjem og barnehage.....	21
Overganger.....	22
Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning.....	22
Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager	22
Fra barnehage til skole	23
Planlegging, vurdering og dokumentasjon	24
Planlegging	24
Vurdering	24
Dokumentasjon	25
Etikk i dokumentasjons arbeid	25
Barnehagens arbeidsmåter	25
Progresjonsplaner:.....	26
Barnehagens digitale praksis.....	28
Barnehagens fagområder	29
Kommunikasjon, språk og tekst.....	29
Kropp, bevegelse, mat og helse	29
Kunst, kultur og kreativitet	30
Natur, miljø og teknologi	31
Antall, rom og form	31
Etikk, religion og filosofi.....	32
Nærmiljø og samfunn	32
Kompetanseplan.....	33

Det er stort å være liten i Oddenskogen EQ-barnehage!

Velkommen som leser av Oddenskogen barnehage sin årsplan. Denne årsplanen gir en oversikt over, og en innsikt i hvem Oddenskogen barnehage er. Årsplanen er i hovedsak et arbeidsredskap for personalet i barnehagen og den begrunner barnehagens pedagogikk. Den skal i tillegg gi informasjon om barnehagen som pedagogisk virksomhet, der samfunnsmandatet vårt er å ivareta barns behov for omsorg, lek, læring og danning. Alt dette i nært samarbeid og forståelse med barns hjem.

Barnehagen har et voksent, stabilt personalet på 26 stk. 25 kvinner og 1 mann. En av barnehagens styrker er evnen til fastholdelse, men samtidig å være i utvikling. Vårt faglige fokus er sterkt, og barnehagen har personalet med vilje og evne til å tilegne seg kunnskap, refleksjon og vekst.

I alle de 23 årene vi har vært i drift, har vi hatt et fokus på relasjoner og sosiale ferdigheter. Nå har vi tatt et skritt videre. I 2018 ble vi sertifisert til å kalle oss, som landets 4.- en EQ-barnehage. Vi har fokus på emosjonell intelligens, og gjennom det styrke språkutvikling og evnen til relasjonsbygging. Dette er vi svært stolte av.

Oddenskogen har nå i 11 år hatt egen utegruppe for de to eldste aldersgruppene, tirsdag til fredag. På grunn av vår unike beliggenhet, er det lett, - og riktig, å fortsette med det. Vi vil i år dele utegruppen etter avdeling. Saltkråkan og Lønneberget skal være sammen, og Hakkebakkeskogen og Bakkebygrenda.

Hver mandag vil Merethe ha ansvar for gjennomføring av MAXI-klubben for alle de eldste. Her vil vi ha spesielt fokus på førskolerelaterte aktiviteter. Mer innhold om dette under «Utegruppen» Og på web-sidene/ månedsplaner.

Oddenskogen er en aldersblandet avdelingsbarnehage. Vi ser fordeler ved å organisere barnehagen på denne måten. Barna har stort læringsutbytte både oppover og nedover i alder. De store viser aktivt omsorg, hjelper, trøster og viser empati i stor grad, og de minste har gode rollemodeller i de større barna, de strekker seg og lærer masse. Barna slipper å bytte avdelinger, og unngår på den måten brudd i tilknytningen, og får en god kontinuitet i hele barnehagetiden. Dette krever mer i organisering av dagen. Både små og stores behov skal imøtekommes. Personalet har kompetanse på både store OG små barn, og gruppene deles store deler av dagen.

Vi er også svært glade for å ha Waldemar fremdeles med på laget vårt. Han jobber som KOKK / vaktmester, og er med en avdelingene på tur hver onsdag. Han lager all mat fra bunnen av, med ferske råvarer fra nærbutikker, som hovedbase. I tillegg til varm lunsj, serveres det ferske grønnsaker og frukt hver dag.

Fra 1.8.18 kom ny pedagog-/ og bemanningsnorm i alle barnehager. Oddenskogen oppfyller disse. Tilskuddet vi får fra Bærum kommune har derimot ikke dekket opp pålagte økte utgifter vi har fått til å øke personalet. Økonomien i barnehagen har derfor strammet seg til. Eierstyret gjør en glimrende jobb ifht dette. En STOR takk til dem

Jeg ønsker alle et godt barnehageår, og et godt samarbeid med dere alle.

Mvh Gunn Malmstrøm, - Daglig leder

Presentasjon av barnehagen

Oddenskogen barnehage er en privat foreldredrevet barnehage som ligger på nedre Høvik, ikke langt fra Hennie Onstad kunstsenter. Barnehagen åpnet i 1996. Vi har 75 barn i alderen 1-6 år. Vi har 4 avdelinger med 18/19 barn fra 1-6 år på hver avdeling, og ca. 4 voksne i grunnbemanning pr. avdeling. Vi har kokk som lager mat til oss 4 ganger i uka, og to ansatte som jobber kun på utegruppen. Der er maxi og midt-i-mellom-barna alternerende ute en uke av gangen, fra kl. 9.00 til 16.15 hver dag.

Visjon og verdier i Oddenskogen barnehage:

Barnehagen vår har i mange år hatt egen visjon og verdier som vi aktivt har forholdt oss til. Vi har nå utarbeidet en ny visjon og nye verdier ut fra at vi er en EQ barnehage:

Vår visjon er: En -varm barnehage-med fokus på emosjonell intelligens

Verdier: **EQ-klok**
 Kjærlighet – ubetinget til seg selv og andre.
 Undring

EQ-barnehage, hva betyr så det?

Oddenskogen barnehage er den 4. EQ-barnehagen i Norge, noe vi er svært stolte av. 17 stykker av fast ansatte har tatt 1-årig utdanning i EQ-kompetanse. I tillegg er daglig leder halvveis i sin 3-årig EQ-terapi utdanning. En ansatt er ferdig, og en starter sin 3-årig Eq-terapiutdanning jan 20.

Psykisk helse har stort fokus i dagens samfunn, og en EQ-barnehage hjelper til å fremme barns emosjonelle intelligens(EQ), for igjen å styrke deres språkutviklingen og relasjonskompetanse.

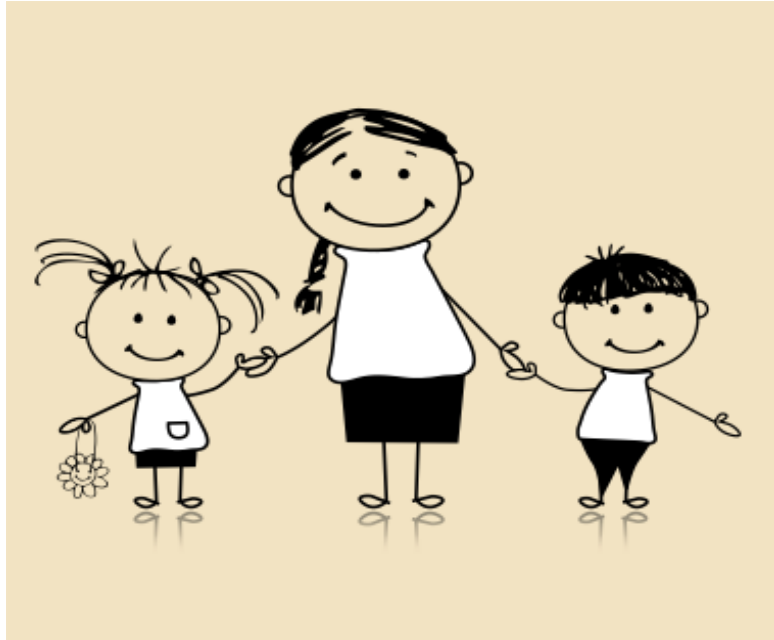
Vår målsetting er å gi barnehageansatte rom for å få en nær, kjærlig og slitesterk relasjon til seg selv, slik at vi kan skape en tilsvarende relasjon til barna og andre voksne. Vi har også som målsetting å skape språkglede i barnehagehverdagen, ved at de voksne har et ikke-dømmende menneskesyn, at de har et rikt ordforråd for følelser og at vi snakker et konflikthemmende personlig språk.

Hvordan gjør vi det?

- Vi møter og anerkjenner barna på følelsene barna til enhver tid har.
- Lar barna få lov til å være sinte, lei seg, frustrerte, redde. Vi er sammen med dem, setter ord på følelsene.
- Bruker personlig språk; Jeg ønsker, jeg ser, jeg føler
- Unngår; Må, skal, bør. Hvem bestemmer at jeg må gå ut?
- Gir barna en forklaring bak ønskene våre,- hva er grunnen til at jeg vil dette?
- Ber alltid om unnskyldning om jeg har gjort en feil,
- Fokuserer på det som er bra.
- De voksne har ALLTID 100% ansvar for å skape de gode relasjonene.
- Voksne ser en gang til,- Ting er ikke alltid slik jeg ser det. RESPEKT.
- Å være STØRRE, STERKERE, KLOKERE OG GOD voksen. Barn spiller seg i den voksne, og deres selvbilde og selvfølelse vil styrkes og bli tydelig, både for dem selv

og omverdenen. Jeg vet hvem jeg er, hva jeg ønsker og vil, og er tydelig og trygg for mine omgivelser.

Vurdering av barnehagens pedagogiske praksis.

Vi har gjennom året jobbet med å implementere den ny Rammeplanen for barnehagen. Vi har gått gjennom kapitler Vi har reflektert i grupper rundt spørsmål, som Udir har utarbeidet, til kapitlene

I barnehageåret 2018-2019 har vi hatt **relasjoner, følelser, språk, og lek** som satsningsområder. Gjennom disse områdene har vi også jobbet med Trygghets sirkelen. Her er en vurdering av vårt arbeid:

Relasjoner og følelser = EQ :

- Fem stykker i personalet har gått ett-årig EQ- kompetanse deltids- utdanning 2018-19. Vi ser at dette har vært veldig positivt for de som mennesker, og for personalet og barna i barnehagen for øvrig. De har fått en større grad av bevissthet og nærhet til seg selv. De er blitt tryggere, og blitt gode til å møte barna i følelsene der barna er. Dette er motiverende, spennende og veldig positivt for barnehagens retning og helhet videre.
- Vi har jobbet mye med å møte barnas følelser og ikke bare fikse/ avlede dem. Barn vil da oppleve seg sett, elsket og være god nok som den de er,- selvfølelsen styrkes 😊 Vi ønsker at voksne kan tåle å stå i barnas følelser, uten selv å bli trigget og revet med. Vi blir stadig bedre i det og ønsker å ha fokus og jobbe videre med dette.

- Sammen med barna har vi jobbet mye med å sette ord på følelser, både sine egne og andres. Vi ser at de er blitt flinkere til dette, og barna kan lettere kjenne igjen og ta hensyn til andres følelser i hverdagen
- Vi har begynt å bruke Fuel- Boks med både barn og personale. Dette er et positivt og viktig verktøy som gir mange gode reflekterende samtaler. Barn og voksne blir bedre kjent for den vi er.
- Vi har utarbeidet en ny mal for foreldresamtaler der vi har et større fokus på den emosjonelle intelligensen i barnets utvikling. Samtalen er undrende rundt barnet, familien og barnehagen.
- Vi har over lengre tid hatt fokus på å bruke et personlig språk. For eksempel «Jeg vil/ vil ikke, ønsker/ ønsker ikke... Vi jobber med å unngå; Du/man/vi må, bør, skal. Vi ser at det fungerer veldig godt, og vi ønsker å fortsette å ha fokus på det.
- Det er den voksne som til enhver tid har ansvar i relasjonen med barn. Barn ER ikke vanskelige, men de HAR det vanskelig. Dette har et stort fokus, og henger sammen med vårt ikke-dømmende menneskesyn. Alle gjør så godt de kan.
- Å møte barn på en UNDRENDE måte i stedet for å sette merkelapp og bestemme, øver vi oss på. Er du lei deg?
- Vi har også jobbet mye med Trygghetssirkelen(COS) i forhold til hvordan vi opplever at enkelt barn har det i barnehagen. Dette har vært et godt verktøy for gode refleksjoner. Vi vil fortsette med dette i år. I foreldresamtaler har vi også brukt Trygghetssirkelen, noe vi finner svært nyttig for å kunne lese hvor barna er i forhold til trygghet.
- Barna virker også tryggere på at alle følelser er lov å vise, og at vi voksne tåler deres følelser.
- Vi vil fortsette å jobbe videre med dette som EQ barnehage

Språk: Språk er vår viktigste kommunikasjonsform. Å stimulere, snakke, undre, og bade barn i språk, er nødvendig for livsmestring. Vi ser også en klar sammenheng mellom mestring av språk og å stå ut hele skole-løpet.

- Vi har mange gode samtaler med barna. Vi lytter og de blir stadig flinkere til å lytte til hverandre.
- Hos de yngste barna er vi gode til å lese deres uttrykk, og vi er opptatte av å ord-sette alt de gjør gjennom hele dagen. Dette kan vi ikke si for ofte.
- Vi har brukt Høvik bibliotek og vil fortsette å bruke det mer.

- I Samtaler rundt bøker og alle temaene gjennom hele dagen ønsker vi å ha mål å utvide ordforrådet til barna, og ikke bare snakke med ord barna allerede kan.
- Vi ønsker i år å jobbe enda mer systematisk med språk. Vi har laget en språkgruppe som er ansvarlige i å fastholde og følge opp dette.

Lek:

- Med aldersblandete grupper ser vi både nytten og nødvendigheten av å dele gruppen ofte, både ute og inne.
- Alle barn skal ha utetid med lek hver dag. I dette vil vi fokusere på å trygge de minste ute, og vi ser det blir mer ro i deres lek når de eldste barna ikke er ute.
- Vi ser at vi trenger å bytte ut lekemateriellet på avdelingene oftere for å inspirere til mer og variert lek.
- Den voksnes rolle i leken ønsker vi igjen å se på. Hvor er de og hva sier/ gjør de i frileken og i den frie frileken?

Barnehagens verdigrunnlag

Barn og barndom

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Barndommen har en verdi i seg selv og vi har som oppgave å møte barna der de er og ut i fra deres følelser og interesser. Grunnleggende for at et barn skal ha en god barndom er trygghet, omsorg og trivsel. Vi anerkjenner barnas følelser, vi respekterer de og vi gir de utfordringer og mestring. Vi lar de oppleve seg unike og gir dem den omsorgen de trenger. Vi undrer oss sammen med barna her og nå, er opptatt av det de er opptatt av. Barna har egne behov og ønsker som de voksne følger opp og utvikler. Barna lærer hvordan de skal være mot hverandre i samspill med hverandre og med veiledning fra de voksne. Vi øver på å tåle hverandres ulikheter og likheter. Barna får rom og tid til lek og aktiviteter, der det er de som styrer og vi veileder. Hos de små barna leser vi deres signaler for å utvikle deres lek. Barna skal oppleve en barnehagehverdag med trygghet, omsorg, glede, mestring og læring. Vi er tydelige voksne som er **større, sterkere, klokere og gode** og er bevisste på å være gode rollemodeller for barna.

Demokrati

Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Alle barn skal kunne få oppleve demokratisk deltakelse ved å bidra og medvirke til barnehagens innhold, uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter.

Barna skal ha påvirkning på sin hverdag. Alle barna skal oppleve av å bli «hørt» og sett hver dag. Vi deler barna i mindre grupper som er sammen med voksne som er lydhøre for de signalene og ytringene de kommer med. Vi gir alle bare mulighet til å fortelle det de vil, og til å klare og lytte til andre. I konflikter er vi opp tatt av å høre alles versjon, og sammen kan vi

komme fram til en løsning som føler grei for alle. Barna vil også lære at vi ikke alltid opplever situasjoner likt og tenker likt. Vi er lyttende voksne som stiller åpne og undrende spørsmål, og tåler de tanker og følelser som kan komme.

Barna skal utvikle gode sosiale ferdigheter. De skal lære å kunne stå opp for seg selv og oppleve at vi ser deres behov, og at de må tilpasse seg andre i det fellesskapet vi har i barnehagen.

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Vi har fokus på at alle mennesker er forskjellige. Vi frem-snakker ulikheter som noe spennende og positivt. Barna lærer respekt for alle mennesker, med spesielt fokus på at alle er bra nok som de er og alle følelser vi har er greit å ha. Personalet møter barna hver morgen når de kommer, så de blir sett og føler seg velkomne.

Barna lærer at det er i orden å ha ulike meninger og at når alle respekterer hverandre, så kan vi være sammen og ha det gøy. Ved utfordringer hos et barn så setter vi inn tiltak for at dette barnet også skal bli hørt og ha en god hverdag. Vi ønsker også å fremheve hva barnet kan og gode egenskaper det har. Vi har et ikke-dømmende menneskesyn. Vi ønsker å ha mangfold som et gjennomgående tema hver måned. Vi vil jobbe med tema gjennom bøker, fortellinger og samtaler. Vi mener at vi på denne måten også vil forebygge mobbing.

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.

I Oddenskogen er vi opptatt av enkelt individet, og at alle skal få like mye oppmerksomhet uavhengig av alder, kjønn, funksjonsnivå, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, sosial og kulturell begrunn, språk, religion og livssyn. Vi oppfordrer barna til å delta i fellesskapet og ulike aktiviteter i barnehagen. Alle får de samme mulighetene i Oddenskogen og alle får varierte utfordringer i hverdagen. Vår aldersinndeling på avdelingene gjør det naturlig å leke med hverandre på tvers av alder og kjønn. Vi jobber med de voksnes holdninger og verdier i forhold til møte med andre mennesker. Hvordan møter vi voksne og barn? Hvordan snakker vi om og med hverandre? Vi har et ikke-dømmende menneskesyn, hvor alle gjør så godt de kan ut ifra sine forutsetninger, og ingen følelser er feil. Vi voksne møter barna der de er og tar dem på alvor.

Bærekraftig utvikling

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

Vi går mye på tur i nærmiljøet. Vi er opptatt av at barna skal bli glade i naturen. Da vil de også ønske å ta vare på naturen. Vi undrer oss mye sammen over dette tema. For eksempel ikke knekke grener av trær, ikke plukke alle blomster vi finner, at vi må ta med oss all søplet vår tilbake til barnehagen og kildesortere den der. Barnehagen har generelt fokus på å kildesortere søppel. Utegruppen graver ned ulike søppel i jorda og graver den frem ca. et halvt år etter. Hva har skjedd? Er det noe som er borte? Hvorfor er noe borte og annet fortsatt der? Hva skjer med jorden hvis vi kaster søppel i naturen?

Vi prøver å skru av lys i rom vi ikke er i og ikke bruke mer vann enn vi trenger. Vi snakker om hva for eksempel tegneark er laget av, og hva som kan resirkuleres.

Livsmestring og helse

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing.

Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Vi ønsker robuste barn. For vår barnehage er mestring viktig for utvikling av livsmestring og helse. Når barn mestrer ønsker de å utfordre seg videre. Alle barn er født med stor livskraft. De speiler voksne og er avhengig av respons på seg selv. Det å få være sammen i et sosialt fellesskap, for å finne ut hvem de er, støtter, anerkjenner og oppmuntrer vi dem til. Personalet

får kunnskaper om hvilken rollemodell de er, og reflekterer mye rundt dette. Gjennom å stadig øke sin egen EQ-kompetanse, rommer de seg selv mer og mer, blir mer tydelig for seg selv og andre, og dermed rustet til å romme andre i samme mengde.

Med vår barnehage sin unike beliggenhet, har vi stor anledning til å legge grunnlag for god aktivitet og helse. Vi går på tur i nærmiljøet minst en gang i uka. Våre turer skjer ofte i mindre gruppe der det tilrettelegges for barna i den alderen og funksjonsnivå de har. Helt fra barna er små ønsker vi at de skal gå selv, og turene tilpasses deres ferdigheter. Dette gir mestring og glede, som igjen fører til økt glede for å bevege seg. Vi tilpasser våre aktiviteter med barna utfra årstiden og bruker det flotte nærmiljøet vi har. Vi har også motorisk lek med alle aldersgrupper på vårt fellesrom.

Vi har kokk som lager mat til oss fire dager i uka. Han lager det meste av maten fra bunnen av og barna får variert mat med grønnsaker hver dag. Barna får også et grønnsaksmåltid og et frukt måltid i løpet av dagen. Vi lager måltidene til hyggelige stunder der vi prater sammen og har god tid.

Det psykososiale miljøet:

«Møter jeg et barn, møter jeg et menneske» - Anne-Cath Vestly.

Å lære barna sosiale ferdigheter er en svært viktig oppgave for barnehagen. Alle barn er født sosiale og ønsker å få respons og være sammen med andre mennesker. Å se og møte barn i den sosiale leken på stellet med de voksne, turtaking og latter. Vi er gode forbilder, gir de respons på hvem de er, og legger til rette for bygging av barns selvfølelse. Senere vil barna søke andre barn og skape felleskap ved å knytte vennskap. Å leke er det morsomste og viktigste barn gjør, og det er gjennom lek barns læring foregår. Personalets oppgave er å hjelpe, støtte og legge til rette, slik at de lærer sosiale ferdigheter, bruker språket og har det gøy! Det er på denne måten barna knytter relasjoner til voksne og barn.

Å skape relasjoner handler om hvordan vi vokser og utvikler oss, hvordan vi har det inni oss, og hvordan vi er mot hverandre. Hver enkelt av oss har en plass i et felleskap som ingen andre kan ta. Det å respektere hverandres ulikheter, alle gjør så godt de kan, er en av barnehagens verdigrunnlag. Sosiale ferdigheter læres hele tiden. Det er med gode raue forbilder, trygge rammer i samspill i hverdagen at barnas selvfølelse og sosiale ferdigheter utvikles. Samtidig skal barna skape sin egen identitet og finne ut av: Hvem er JEG? Hvem er DU? Og hva er min plass i fellesskapet - VI?

Mange barn begynner i barnehagen når de er rundt et år. Det er en svært sårbar alder. Oppmerksomhet fra kompetente, varme, tilstedeværende voksne er en forutsetning for barns trivsel i barnehagen.

Da det alltid er den voksne som har ansvaret i relasjonen, legger personalet stor vekt på å bygge gode relasjoner til hvert barn. I gode relasjoner bygger man tillit og respekt for hverandres følelser. I Oddenskogen møter voksne barn på en likeverdig, men ikke likestilt. Personalet er støttende og tilstede når barna bygger relasjoner, deltar i

samspill og videreutvikler ferdigheter som gjør samhandlingen mellom barn og voksne trygg og positiv.

Barn har behov for forutsigbarhet, stabilitet, beskyttelse og trygghet i nær relasjon til andre. Gode erfaringer gjennom trygge relasjoner styrker barnets selvbylde, øker trivselen og bidrar positivt til utvikling.

«Alle voksne har ansvar for å ivareta barnets medfødte tillit til omverdenen»
- Fritt eller Knut Løgstrup.

Vi voksne er STØRRE, STERKERE, KLOKERE OG GODE!

Når vi jobber med relasjoner, emosjonell intelligens og sosiale ferdigheter, ser vi også dette i forhold til å **forebygge mobbing**. Barn med stor grad av emosjonell intelligens og gode sosiale ferdigheter er barn som har god relasjon til seg, har et godt språk, og har god relasjon til andre. **Disse barna mobber heller ikke hverandre.**

Dette er det viktigste vi kan gi barna for at de skal få en god psykisk helse, bli robuste og takle gleder og utfordringer i livet på en god måte.

Barnehagen har en egen handlingsplan mot mobbing.

Når vi ser og møter barna, er tydelige gjennom et personlig språk, lærer barna også gode sosiale ferdigheter som empati, selvkontroll, selvhevdelse, blir mere rustet til å stå imot gruppepress, og inkludere hverandre i lek, og å kunne løse konflikter, gir vi barna verktøy som de kan bruke videre i livet.

Vi har nulltoleranse mot mobbing i barnehagen. I tillegg til egen handlingsplan mot mobbing har vi laget et årshjul der det står hvordan vi jobber for å forebygge mobbing.

Årshjul for forebygging av mobbing i Oddenskogen barnehage

Måned	Hva	Tiltak	Ansvar:
August	Tilvenning av nye barn, samtale med foreldrene. Bli kjent Relasjonsbygging COS= Cirkel of secerity. Alle nye foreldre leser handlingsplanen og skriver under på at de har lest den Nyansatte opplæring i handlingsplanen	Primærkontakt	Ped leder Ped leder. Faglig veileder/daglig leder Fagleder/DL
September	Relasjonsbygging COS Tema: Mangfold	Lek i små grupper Refleksjon og oppfølging i hverdagen.	Alle på avd Ped leder D.L, F.V og ped ledere

	Observasjoner Veiledning av pers FUEL-boks		Pedleder/FV Fagleder Avd
Oktober	Relasjonsbygging Fuel boks Kartlegge relasjoner mellom barn og voksne Samtaler med 4 og 5 åringene om trivsel / Fuelboks Observasjoner Samtaler om mobbing med barna. Tema mangfold Foreldremøte Gjennomgang med personalet: «Emosjonell førstehjelp» fra EQ-instituttet Foreldresamtaler	Sosiogram Samtaler i små grupper Tema: EQ-kompetanse	Alle Ped leder faglig veileder Alle Ped leder Ped leder, DL, FV Faglig veileder/DL DL
November	Relasjonsbygging Fuel boks Samtaler med 4 og 5 åringene om trivsel Tema: mangfold Problemløsningsstrategi «Emosjonell førstehjelp» fra Relasjonssenteret.	Lek i små grupper Gå igjennom plakat på avd.	Alle Ped leder/ faglig veil Alle Ped leder
Desember	Relasjonsbygging Fuel boks Observasjoner		Alle Ped leder
Januar	Tema: mangfold Fuelboks Samtaler om mobbing med barna.	Samtaler i små grupper.	Alle Ped leder
Februar	Relasjonsbygging Fuel boks Tema: mangfold Problemløsningsstrategi	Lek i små grupper	Alle Alle
Mars	Oppfølging av samtaler med 4 og 5 åringene Kartlegge relasjoner mellom barn og voksne Relasjonsbygging Fuel boks Tema: mangfold «Emosjonell førstehjelp» fra Relasjonssenteret.	Sosiogram observasjon Gå igjennom plakat på avd.	Ped leder/ faglig veileder Alle Alle Ped leder

	Observasjoner		Ped leder/assistent
April	Oppfølging av samtaler med 4 og 5 åringene Relasjonsbygging Fuel boks Tema: mangfold Foreldresamtaler	Sosiogram observasjon	Ped leder/faglig veileder Alle Ped leder
Mai	Relasjonsbygging Fuel boks Tema mangfold Oppfølging av kartlegging av relasjoner mellom barn og voksne Foreldresamtaler Evaluerings av arbeidet for å forebygge mobbing	Lek i små grupper	Alle Ped leder Ped leder Daglig leder/faglig veileder/Ped leder
Juni	Relasjonsbygging Fuel boks Tema mangfold		Alle

Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.

Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.

Omsorg

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. Alle barna skal oppleve å bli sett, forstått, bli respektert og få den hjelp og støtte de har behov for»

Dette er helt i tråd med det Oddenskogen setter aller høyest på vår agenda.

Barn har rett til omsorg og skal møtes med omsorg og anerkjennelse. En omsorgsfull relasjon er preget av Kjærlighet, ærlighet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. God omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, gode relasjoner og til gradvis å ta større ansvar for seg selv og fellesskapet. Omsorg i barnehage handler både om relasjonen mellom personalet og barna, og om barnas omsorg for hverandre. Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for å utvikle empati og nestekjærlighet.

Dette krever et ansvarsbevisst personalet som er nærværende og engasjerte i det enkelte barns trivsel og utvikling. Vi i Oddenskogen barnehage får opplæring i COS (Circle of security) for å kunne møte, se og forstå hvert enkelt barn og hva de trenger. Det vi legger inn av omsorg, trøst, ømhet, glede og latter, kommer ut igjen som psykisk helse og mestring hos de barna vi jobber med.

Tilknytning og utforskning er to medfødte grunnleggende behov som går i hver sin retning, men som likevel henger tett sammen.

Tilknytning: barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg.

Utforskning: barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden.

Vi jobber alltid mot at vi voksne skal være **STØRRE, STERKERE, KLOKERE OG GOD.**
Når det er mulig: *følger vi barnets behov.*
Når det er nødvendig: *tar vi ledelsen.*

Lek

Vi vil at alle barn skal ha en venn i barnehagen og oppleve glede og mestring ved å leke sammen med andre. Barnehagen skal ha lekemiljøer i barnehagen som gir barn med særskilte utfordringer rom og muligheter for å være den beste versjonen av seg selv i lek og samspill med andre barn.

LEK er barnas arena. Det er det morsomste de vet å gjøre. De bruker fantasien sin, de er kreative, de kan bearbeide følelser, for eksempel etter hendelser i barnas liv, eller bare leker fordi det er morsomt. Vi vil ha fokus på å tilby variert lekemateriale og oppmuntre barna til å leke med andre ting enn de oftest gjør. Vi deler lek inn i motorisk lek, konstruksjonslek, regelleker og rollelek.

Barndommen er en tid for fantasi og undring, og leken er en vei inn i magiens verden.

Personalet i Oddenskogen barnehage har kunnskap om og respekt for barns lek og den frihet som ligger i leken. Personalet er tilgjengelige for barn ved å støtte, inspirere og oppmuntre barna i deres lek. Lek krever plass, tid og konsentrasjon. Barnehagen legger til rette for variert lek tilpasset barnas alder. Slik sikrer vi at alle barna får gode erfaringer og en opplevelse av å mestre samspillet med andre barn i lek. Vår oppgave er å trygge omgivelsene og legge til rette slik at barna er trygge og kan leke og utfolde seg. Barn som ikke mestrer å leke med andre barn på en positiv måte, som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek må få hjelp og støtte til å lære lekens viktige koder.

I rollelek går barna inn i en eller flere roller i leken. De «later som». Barna må da kunne forestille seg aktiviteter, objekter og situasjoner som ikke er her-og-nå. Noe av innholdet er ofte hentet fra virkeligheten og noe er fantasi. I avansert rollelek trenger derfor barna et godt språk. Barna må også kunne imitasjon. De må kunne imitere handlinger og karakteristikk hos personer

eller dyr. De bruker også rekvisitter som noe annet enn de er. Eks. et lokk kan være et ratt og en sykkel er en bil. Rolleleken stimulerer dermed forestillingskraften hos barn. Den er en viktig forutsetning for kreativitet, fantasi og for å kunne se andres perspektiver. Dette er avgjørende ferdigheter for å kunne utvikle vennskap, sosialt samspill og ved konfliktløsning.

De yngste barna i barnehagen har også en begynnende rollelek. Det begynner med «Borte tittei lek» der de lærer turtaking. Etter hvert gjør et barn noe som de andre lærer av og de bytter roller. De lærer av hverandre. Små barn liker også «tumblelek» der de hermer (imitasjon) etter hverandre og har et begynnende samspill. Barna kan også gå inn i rolle (late som) som dyr for eksempel når vi leker «Bjørnen sover». Vi gir barna felles opplevelser som de kan ta med seg i leken.

Voksne er rollemodeller, veiledere og deltakere i leken. Vi legger til rette for variert lek ved å tilby ulikt likemateriell. Voksne gir de like erfaringsgrunnlag for leken gjennom

for eksempel bøker og eventyr. Vi veileder barna til å sette i gang lek, støtter de i å gjennomføre og hjelper de til å avslutte lek. Vi hjelper barna til å lære og forstå lekekoder, og hjelper de til å klare og opprettholde en lek over tid.

Danning

Barnehagen skal støtte barna til å være nysgjerrige og ville utforske omverden. De skal støttes i være en del av det demokratiske fellesskapet vi lever i, og hjelpes til å tørre, ville og ta ansvar i fellesskapet. De skal forstå at de kan påvirke sin hverdag, og de må ta hensyn til andre og innordne seg i fellesskapet i barnehagen.

Barnehagen støtter barnas utvikling av danning gjennom å:

- Vi har fokus på hvem er jeg? Eks. Hva liker jeg å gjøre? Hvem liker jeg å leke med? Hva liker jeg å spise?
- Vi anerkjenner barnas følelser. Møte de følelsene barna har og tåle som voksen å stå dem. Barnas emosjonelle intelligens (EQ) utvikles.
- Vi anerkjenne at barna er bra nok som de er. Tåler at vi alle er forskjellige. For eksempel øver barna på å vente på tur, og allikevel at de opplever at de blir hørt.
- Vi deler barna i mindre grupper der alle blir sett og hørt.
- Vi er oppmerksomme på de stille barna og lære å forstå deres signaler. Gi de tid og rom. Vi er deres høyttaler ved behov.
- Vi har mer fokus på rollelek. Hva innebærer hvilken rolle. Eks. Hva gjør hun, doktor? Politi, snekker osv. Både gutter og jenter kan være ulike roller
Vi gi barna medvirkning i hverdagen gjennom å lytte til og lese hva barna er opptatt av. Vi stiller åpne og undrende spørsmål

- Voksne observerer og utvikler planer utfra hvilke områder vi ser barna trenger å utvikle seg
- Voksne observerer og utvikler planer utfra hvilke områder vi ser barna trenger å utvikle seg.
- Problemløsningsmodellen. (se eget punkt)
- Vi hjelper barna å reflektere over konsekvenser av sine handlinger.
- Vi hjelper og lærer barna å si ifra hva de vil/ikke vil. Si Stopp!
- Reflektere sammen med barna over hva som er rett og galt i ulike situasjoner.
- Vi lytter til spørsmål barna kommer med og undrer oss sammen med barna.

Læring

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang.

De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Trygghet og nære relasjoner er forutsetning for all læring. Læring skjer hele livet igjennom og er en grunnleggende forutsetning for vår utvikling og vekst som menneske. I Oddenskogen skal vi arbeide for et miljø som legger til rette for gode lærings- og dannelsesprosesser for alle barn.

Vi har stort fokus på leken og dens betydning for barns læring, da vi vet at mye av læringen skjer gjennom lek. Læring forutsetter aktivitet og interesse. Barnet må få mulighet til å dele sine opplevelser, imitere og lære gjennom samspill med både barn og voksne. Barn er med andre ord ikke passive mottakere av kunnskap, men er selv med å påvirke og danne sin kunnskap. Dette må skje på barnets premisser, og i deres tempo. Vi jobber for å oppnå engasjerende og læringsrike dager for barna i barnehagen. Ved å møte barnet på en god måte, og legge til rette for trivsel og glede i lek og læring, er vårt mål at alle skal få et positivt forhold til ny kunnskap, erfaring og nysgjerrighet.

Vennskap og fellesskap

Rammeplanen for barnehager sier at Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere god sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill.

Vi ønsker at skal lære gode sosiale ferdigheter som gir de muligheten til å bygge gode relasjoner, som utvikles til vennskap.

Som en EQ barnehage er vi opptatt av å møte barna der de er, se deres følelser og hjelpe barna å se andres følelser, empati. Vi hjelper barna til å vise hensyn til hverandre og hjelpe hverandre, gjennom å støtte og veilede barna i hverdagen. Barna får hjelp til å klare og vente på tur, se andre barns behov og kunne utsette egne ønsker og behov. Vi jobber med at barna skal kunne stå frem med seg selv i ulike situasjoner, kunne sette grenser for seg og respektere andres grenser. Vi hjelper barna å se at andre kan ha ulike behov enn de selv har. Vi jobber også mye med å lære barna å kunne løse konflikter med veiledning fra de voksne, og etter hvert klare det mer og mer selv uten innblanding fra voksne. Når barna lærer dette fører det til god mestringsfølelse og styrking av de sosiale ferdighetene til barnet.

Problemløsningsstrategi:

Den voksne går inn i konflikten som veileder. Den voksne skal IKKE løse konflikten for barna, men HJELPE dem til å finne løsninger selv (komme med forslag i starten).

Klargjøring av problemet: Møte barnet i hva som skjedde? Hvordan skjedde det? Hvem var der? Hvordan opplevde barnet det? Her er det viktig ikke å bruke HVORFOR!

Forslag til løsninger: La alle partene få snakke, en av gangen. Ikke la barna korrigere hverandre underveis. Alle skal bli hørt og få prate.

Vurderer løsningsforslagene: Ta frem løsningsforslagene som er kommet frem, og se sammen på hvordan disse løsningene vil virke på dem som er i konflikten. Er de gjennomførbare, rettferdige?

Valg av løsninger: Alle parter blir enige om en felles løsning. Alle må holde sin del av avtalen.

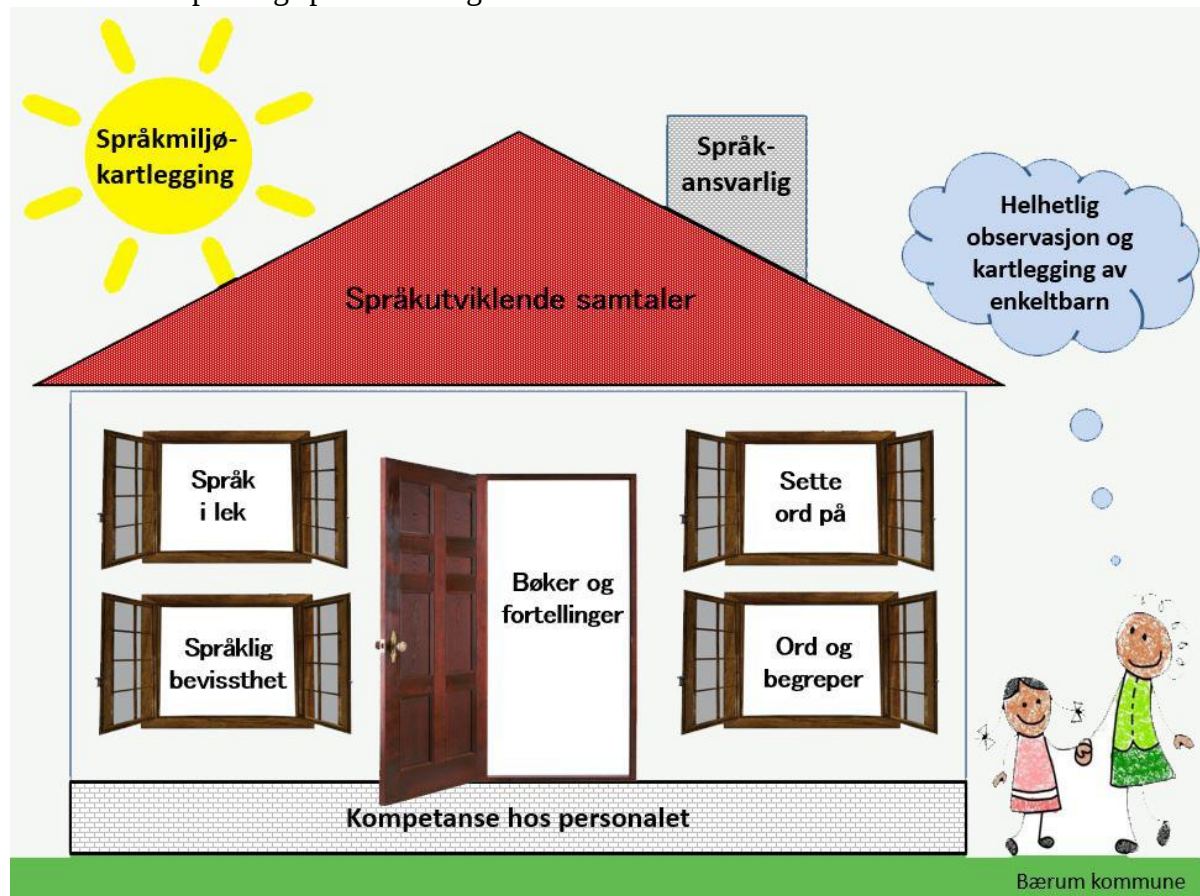
Evaluerer: De voksne må følge opp at leken fortsetter, og at avtalen overholdes

Når barn har god selvfølelse, gode sosiale ferdigheter og kan løse konflikter, gir det gode relasjoner som også er forebyggende i arbeidet mot mobbing. (se mer under kapittelet om det psykososiale miljøet og årshjulet for forebygging mot mobbing)
Vi legger til rette for ulike typer lek. Det er der barn lære mye sosial ferdigheter, bygger relasjoner og skaper vennskap. (se mer under kapittelet om lek)

Kommunikasjon og språk

Bærum kommune har laget en standard for språkutvikling i bærumsbarnehagene. Målet er at alle bærumsbarnehagene skal bidra til en god språkutvikling hos alle barn. Vi vil også jobbe med å implementere denne i Oddenskogen barnehage. Hele personalet har vært på kurs for å lære mer om språk og språkutvikling hos barn.

Vi jobber med:

- En gruppe med tre pedagoger som er språkansvarlige i barnehagen. De vil utarbeide rammer og samle verktøy for arbeidet, samtidig som de vil fastholde, motivere og skolere resten av personalet videre.
- Personalet kartlegger språkmiljøet jevnlig
- Personalet fanger opp og følger opp barn som trenger ekstra språkstøtte
- Vi innehar nødvendig kompetanse om barns språkutvikling, flerspråklig utvikling, kartlegging og tiltak
- Vi leser bøker for og samtaler med barna om bøker hver dag.
- Vi inviterer til gode dialoger med barna hver dag
- Vi gir barna nødvendig språkstøtte i lek
- Vi er bevisste på å sette ord på aktiviteter og opplevelser i barnas hverdag
- Vi jobber systematisk for å styrke barns ord- og begrepslæring, ved å ordsette det vi gjør, ser og er i hverdagen
- Vi bruker «Grep om begreper» systematisk for å gi innhold i ulike begreper.
- Vi leker med språket for å gjøre barna språklig bevisste
- Vi organiserer og tilrettelegger slik at nødvendige språktiltak gjennomføres

- Vi tilrettelegger for flerspråklige barns norskspråklige utvikling
- Vi bidrar til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen
- Vi samarbeider med foreldre om god språkstimulering
- Vi samarbeider med helsestasjon om god språkstimulering
- Vi har overgangsrutiner mellom barnehage og skole

Barnas medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Barnas medvirkning betyr nødvendigvis ikke å gi barn flere valgmuligheter, og at de skal få bestemme hva som skal skje til enhver tid på dagen. Det handler mer om hvordan personalet forstår sin rolle og hvordan de evner å se bak og tolke barns uttrykk og intensjon. Både fysisk og verbalt gir barn uttrykk for hvordan de har det. Det er DISSE uttrykkene som skal bli tatt på alvor. Barn må støttes til å undre seg og til å stille spørsmål. De må oppmuntres aktivt til å gi uttrykk for sine tanker og meninger og møte anerkjennelse for disse.

Personalet i Oddenskogen har dette tema ofte på agendaen. Hvordan kan vi på best mulig måte møte barna på dette? Vi undrer oss sammen med barna.

Hvordan kommer dette til syne i Oddenskogen?

- Gjennom de voksnes evne til å se, lytte, tolke og anerkjenne. Vi er sensitive voksne som jobber med å lese barna. Vi er beviste på at barna har ulike uttrykksformer.
- Vi har også fokus på at barna skal kunne lese hverandre, og kunne anerkjenne hverandres følelser.
- Ved å ta tak i barnas nysgjerrighet, initiativ, behov, modenhet og opplevelser, dette også er en unik inngangsport til læring. Barna får erfare at de har innflytelse.
- Vi lager planer ut fra barnas behov og lager grupper med barna utfra hvor de er.
- Vi møter barnas følelser og anerkjenner dem, men barna kan ikke alltid få det som de vil allikevel.
- Gjennom barnesamtaler med enkeltbarn og med barnegruppen.
- Ved å sette av god tid og mye rom for lek og egne prosjekter.
- Ved å skape balanse mellom hensynet til enkeltbarnet og hensynet til gruppen.
- Ved å ta i bruk barnas synspunkter i vurderingsarbeidet.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene og ivareta foreldrenes rett til medvirkning. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål.

Barnehageloven og rammeplanen for barnehagen sier at: *Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling, Barnehageloven §1. Barnehagen skal legge til rette for god dialog med foreldrene.*

I Oddenskogen har vi generelt lav terskel for å sette av tid til samtaler med foreldrene. Det er viktig å klargjøre på et tidlig tidspunkt at foreldrene er hoved oppdragere av barna, mens vi har erfaring og kompetanse på barn. Med barnet i fokus har foreldre og barnehagen et godt utgangspunkt for godt samarbeid. Foreldre har flere møteplasser i barnehagen hvor de kan medvirke; foreldremøtene, /-samtalene, gjennom brukerundersøkelse, dugnader, julemarked, og ikke minst ved deltakelse i eierstyret og i samarbeidsutvalget.

Våre forventninger til foreldrene:

- At dere har vår hjemmeside som favoritt!! www.oddenskogen.barnehage.no. Og at dere leser våre ukeplaner og månedsbrev.
- At vi har fått en mailadresse fra alle så dere kan komme inn på nettsiden.
- At dere sier hei og ha det når dere kommer, - og når dere henter i barnehagen, så vi til enhver tid vet hvilke barn som er i barnehagen.
- At klær og utstyr er på plass tilpasset årstidene, MED NAVN!
- At barna på utegruppen til enhver tid har på seg og med seg riktig utstyr.
- At dere gir beskjed til barnehagen før kl 9.00 om barnet ikke kommer den dagen.
- At dere informerer bhg om det har skjedd ting som kan ha konsekvenser for barnets dag. Dette gjelder for eksempel om barnet har sovet dårlig eller at barnet opplever sykdom i nærmeste familie, skilsmisse, konflikter el.
- At dere engasjerer dere og gir tilbakemeldinger på en god måte, både når dere er fornøyde og ikke er fornøyde.
- At dere skriver dere opp på foreldresamtaler, og at dere samarbeider med barnehagen, for felles mål om barna.
- At dugnadstimer blir fulgt opp.

Overganger

Når barnet begynner i barnehagen - tilvenning

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

Når barnet begynner i Oddenskogen barnehage har vi fokus på å møte hvert enkelt barn så de skal bli trygge. Barnet og foreldrene får et brev med oppstarts datoen og rutiner for tilvenningen i april/mai. Før barnet begynner i barnehagen har vi et foreldremøte for de nye foreldrene. Der gir vi informasjon om EQ-barnehagen, om våre satsningsområder, forventninger, og gir praktisk informasjon. Alle barna får tilbud om å komme på besøk til avdelingen de skal begynne på før sommeren.

Når barnet begynner i barnehagen får de en tilknytningsperson som følger opp barnet den første tiden i barnehagen. Foreldrene har også en oppstarts samtale med pedagogisk leder der vi lytter til det de ønsker å fortelle om sitt barn. Vi gir informasjon om hva er EQ-bhg er, og trygger dem i hvordan vi jobber med at barn og foreldre skal oppleve seg møtt og sett,- der de er. Vi gir også informasjon om avdelingen og barnehagen som kan være til nytte for foreldre å vite. Her forteller vi også om hvordan vi jobber med Trygghetssirkelen i hverdagen. (se under kapittelet om omsorg))

Tilvenningen varer i utgangspunktet i tre dager. Noen barn trenger lengre tid enn det for å bli trygge. Da oppfordrer vi foreldrene til å bruke mer tid. Vi oppfordrer også til litt kortere dager, spesielt for de yngste barna, den første tiden i barnehagen.

Overgang innad i barnehagen og mellom barnehager

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.

Vi har aldersblandede avdelinger, så i utgangspunktet går alle på samme avdeling gjennom hele barnehagetiden. Hvis et barn skal bytte barnehage fyller vi sammen med foreldrene ut gjeldene overføringsskjema bra Bærum kommune, og sender til ny barnehage. Når vi ser behov for det kan vi, sammen med foreldrene, be om et overføringsmøte med nye barnehage før oppstart der.

Fra barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Bærum kommune har fastsatte rutiner for [overgang fra barnehage til skole](#).

Alle barnehager og skoler i Bærum kommune er forpliktet til å ta del i et **helhetlig opplæringsløp**. Målet er å utvikle et helhetlig og sammenhengende opplæringsløp for barn og unge i kommunen. Det er laget forpliktende føringer for alle ”overgangene” (fra barnehage til barnehage – barneskole – ungdomsskole – videregående skole). Ingen barn skal starte med «blanke ark». Dette vil sikre at alle barn får en best mulig start på det nye læringsstedet!

I rammeplanen står det at barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skole legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehage og skole.

Oddenskogen barnehage overfører barn hovedsakelig til Blommenholm, Høvik Verk og Høvik skole. Vi har følgende **nye rutiner det siste året i barnehagen** når det gjelder overgangen til barneskolen:

- Barnehage og skolen/sfo har evaluering av årets overgang. Orientering om årsplan og mulige grenseobjekter. (sept-okt)
- Barnehagen inviterer til foreldremøte for maxi barn-foreldre (november).
- Skolen/sfo inviterer barnehagens pedagoger til et faglig samarbeidsmøte (feb-april).
- Barnehagen blir invitert til skolen/sfo til for eksempel. sangsamling, aktivitetsdag, mattedag el.(feb-juni)
- Skolen inviterer til foreldremøte på skolen, tema: info om organisering og innhold på skole og sfo (april-mai).
- Barna får besøk i barnehagen av ansatte fra skole(april-juni).
- Avslutningssamtaler med foreldrene og pedagogisk leder på avdelingen, hvor alle er pålagt å fylle ut et overføringsskjema og «Her er jeg»-skjema til skolen med nødvendig informasjon om barnet. (april-mai)
- Skolene inviterer barna til «miniskoledag» der foreldrene følger barna.
- Påmelding til må skje før 1.juni.
- Alle som slutter i Oddenskogen får med seg en collage med bilder og tekst.
- Maxi barna fra i fjor blir invitert til å besøke barnehagen etter skoletid (høsten).
- For de foreldrene som tenker at deres barn har noen utfordringer som det er viktig at skolen vet om, kan ha barnehagen be skolen om en samtale der også foreldrene deltar.

Planlegging, vurdering og dokumentasjon

Planlegging

Planlegging gir grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen er utgangspunkt for refleksjon og utvikling av barnehagens pedagogiske praksis. Planleggingen er med utgangspunkt i kunnskap om barns trivsel og utvikling, og den baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.

Vi har 5 planleggingsdager i året. I tillegg har vi personalmøter, leder møter, avdelingsmøter, gruppe veiledning og veiledning en til en. Disse møtene brukes til kompetanse heving, evaluering, refleksjoner og planlegging. Vi har bruker også observasjoner og samtaler med barna som utgangspunkt for vår planlegging.

Alle våre planer styres av Barnehageloven og Rammeplanen for barnehagen. Ut fra disse skriver vi vår årsplan. I årsplanen har vi våre langsiktige planer for året.

På våre møter planlegger vi for kortere og lengre perioder av året. Vi bruker ståstedsanalyser, refleksjonsgrupper på tvers av avdelingene og på avdelingene for å lage planer. På vår Web side ligger vår årsplan, våre planer for måneden og for uken.

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Barnehagen vurderer jevnlig det pedagogiske arbeidet. Vi beskriver, analysere og fortolker vårt arbeid ut fra våre planer, rammeplanen og barnehageloven. Vi trenger da refleksjon som et verktøy. Dette for å se og møte hverandre på en måte som utvikler oss i relasjoner, tanker, forståelse og ferdigheter.

- Vi har jobbet og jobber systematisk med å implementere rammeplanen i vårt arbeid.
- Hvordan synes det at utad, for foreldrene og andre, i hverdagen, at vi er en EQ barnehage.
- Hvordan jobber vi i hverdagen i forhold til personal, barn og foreldre med at vi har fokus på emosjonell intelligens.
- Bevisst bruk av dokumentasjon. Hvordan dokumenterer vi? Og hva kan vi lære av dette?
- Personalet vurderer og reflekterer daglig i møte ved ulike innspill, forslag, endringer/utvikling
- Halvårig vurdering av bhgs innhold
- Observasjoner
 - TRAS (Tidlig registrering av språkutvikling)
 - Alle med (observasjons skjema)
 - Mio (Mattematikk-individet-omgivelsene)
 - Askeladden (språk kartlegging)
 - Språklydsobservasjon.
 - Nya Sit (språkforståelse)
- Barnesamtaler
- Fornøyde barn og foreldre
- Veiledningsgrupper for personalet
- En til en veiledning av personale.
- Foreldresamtaler to ganger i året.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

I vår dokumentasjon synliggjør vi det vi jobber med for å følge kravene vi har fra rammeplanen og barnehage loven. Vi dokumenterer også for å synliggjøre for foreldrene og lokale barnehagemyndigheter hva vi jobber med, hvorfor vi jobber på denne måten og hvordan vi jobber. Dette kommer til uttrykk på denne måten:

- Web-side:
www.oddenskogen.barnehaage.no
- Årsplan (web side)
- Månedsbrev (web side)

Etikk i dokumentasjons arbeid

I Oddenskogen har vi reflektert over hvordan vi dokumenterer. Vi har laget etiske retningslinjer for hvordan vi dokumenterer. Barnehagens dokumentasjon gir foreldre, personal, lokalmiljø og kommunen som barnehagemyndighet, informasjon om våre aktiviteter, opplevelser og barns læring. Det er viktig å ha et etisk perspektiv som grunn for vår dokumentasjon.

Oddenskogen har hatt viktige spørsmål til diskusjon.

- Hva dokumenterer vi?
- Hva skal dokumentasjonen brukes til?
- Hvem skal det dokumenteres for?

Svar på disse spørsmålene vil prege hvordan vi formidler informasjon. F.eks. Hva tar vi bilde av? Hvordan tar vi bilder? Hvilke bilder velger vi å vise frem.

Vi har også en samtykkeerklæring i barnehagen for barn, foreldre og personalet blant annet i forhold til å ta bilder og filming. Alle foreldre må undertegne denne ved oppstart i barnehagen. Vi følger fastlagte personvernregler.

Barnehagens arbeidsmåter

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barngruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert.

Da vi har aldersblandede grupper på alle avdelingene er det viktig at vi jobber for at både gruppen og enkelt barn fungerer i hverdag. Vi jobber med å ta alle barn på alvor (se mer under barns medvirkning) Vi har fokus på emosjonell intelligens, og gjennom dette bygger vi relasjoner.

På avdelingene deler vi ofte barna i mindre grupper for å møte barna der de er. Noen ganger deler vi etter alder og andre ganger deler på tvers av alder. Med gruppene har vi ulike aktiviteter både inne og ute.

Progresjonsplaner:

Vi har laget progresjonsplaner for våre satsningsområder:

EQ:

1-3 år

Mål:

Vise følelser. Kjenne igjen egne og andres følelser
Sette ord på følelser.
Hvem er jeg? Hva liker jeg?
Hvem er du?

3-6 år

Mål:

Sette ord på følelsene. Egne og andres.
Følelsesregulering
Konfliktløsning
Hvem er vi sammen?
Gruppe dynamikken

Metode:

Ta barnas følelser på alvor
Sette ord på, benevne og observere
Møte barna der de er på en kjærlig og anerkjennende måte
Stå i og tåle følelsene til barna
Voksne som tar seg selv på alvor
Personlig språk
Konflikthemmende språk
Cos; større, sterkere, klokere og god
Alltid vi voksne som har ansvar for relasjonen
Barn **er** ikke vanskelig, de har det vanskelig
Bruke fuel- boks kort, både for barn og for ansatte.
Bruke litteratur
Farge-kartlegging

Lek:**1-3 år****Mål:**

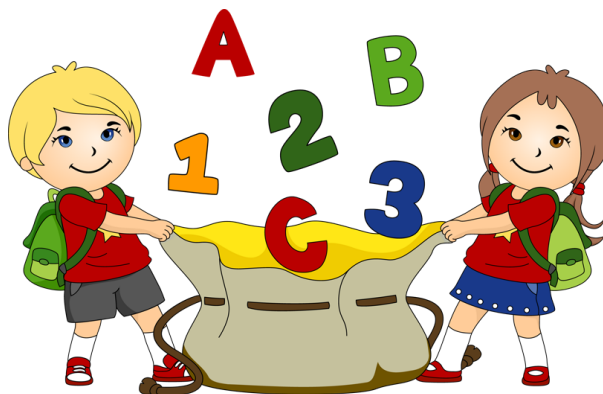
Vise nysgjerrighet for det rundt seg
Begynnende interesse for andre
Vise interesse for å leke med andre
Ta initiativ til kontakt med andre
Turtaking
Parallellek
Være i lek over litt tid
Indre drive
Oppleve glede, spenning og engasjement alene og med andre

3-6 år**Mål:**

Klare å få andres positive oppmerksomhet
Delta i samlek med andre barn over tid
Kan gå ut og inn av ulike roller
Skille mellom fantasi og virkelighet
Delta i rollelek
Være selvstendig
Være i leken over lenger tid
Inkludere andre
Invitere andre med på leken
Ta initiativ og komme med forslag i leken
Lytte og ta hensyn til andre i leken
Kunne noen regelleker, og tåle og bli tatt
Danne gode lekerutiner

Metode:

Nære og trygge tilgjengelige voksne
Cos
Veilede, utvikle
Observere
Dele gruppen i mindre grupper
Uteleketid hver dag
Bytte ut lekemateriell av og til for å inspirere til mer og variert lek
Gi leken rom og tid
Være bevisst når man «avbryter», ha respekt for leken
Tilrettelegging
Bygge videre på barnas interesse og nysgjerrighet

Språk:**1-3 år****Mål:**

Babler
Tydelig kroppsspråk
Bruker ord fra dagliglivet
Bruker verb
Bruker pronomen
Kan peke ut dagligdagse gjenstander
Utrykker seg som oftest forståelig
Begynt å stille spørsmål
Kan følge en instruksjon
Korte setninger
Kan finne riktig gjenstand ved at verbet nevnes
Være i dialog om noe over kortere tid
Kan formulere sine ønsker verbalt
Liker å bli lest for
Viser interesse for rim, regler, sang og sangleker

3-6 år**Mål:**

Kan uttale alle stavelser i ord
Kan fortelle en historie med en viss sammenheng
Kan lett gjøre seg forståelig
Bruker litt lengre setninger
Kan leke/tulle med språket
Forstår preposisjoner
Kan fargene
Forstår nektende setninger
Kan sortere ting i kategorier
Forstår gradbøying
Kan fortelle noe om hva ting er
Kan rime
Interesse for lekeskriving
Kan skrive navnet sitt

Metode:

Gode samtaler
Lytte
Voksne som leser barnas uttrykk
Voksne som ordsetter alt gjennom dagen
Formidler bøker
Tar TRAS ved undring
Rim og regler
Gjenfortelling
Tekstskaping

Barnehagens digitale praksis

Alle avdelingene har ipader og vi er opptatt av at de brukes på en pedagogisk måte. Vi jobber også med å finne gode pedagogiske verktøy som vi kan bruke sammen med barna.

I dette barnehageåret vil noen avdelinger være med i et forskningsprosjekt: «Inklusiv» - en EQ basert IT-løsning for livsmestring og språkutvikling. Prosjektet er et samarbeid mellom Eq instituttet og NORNIR IT. Barnehagen skal være med i utviklingen og utprøvingen av den digitale løsningen som skal utvikles. Forskningsrådet har gitt midler til dette prosjektet blant annet med disse argumentene:

«Inclusive» prosjektet vil, med fokus på EQ og systematisk språkutvikling, arbeide aktivt for å forebygge:

- *At 20% av de ungdommer som går ut av ungdomsskolen har lese- og skrivevansker, ref. Dysleksiforbundet.*

- At 24% av ungdommene i den videregående skolen dropper ut av skolen, ref. Stoltenberg utvalget.
- Det er en stor svakhet i det norske barnehagetilbudet at det er over 4.500 familie-barnehager med marginal faglig kompetanse. Det er i tillegg ca. 4.000 ubesatte barnehagelærerstilling, ref. UNIO. Det er derfor viktig å ha IT-løsninger som kan, i en viss grad, kompensere for den manglende faglige bemanningen.

Tidlig innsats i barnehagen, er nå allment erkjent som viktig, det vil bli lagt frem en ny stortingsmelding høsten 2019 om «Tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehagen». Vi vil med vår IT-løsning støtte opp om de mål som settes i stortingsmeldingen. (

Forventninger til løsninger med prosjektet:

- Vi vet at barn som har gått i en EQ-barnehage og starter i skolen, har vist seg å være trygge på seg selv og har kompetansen til å knytte varige vennskapsbånd. De har i tillegg tilegnet seg et rikt ordforråd på bl. a. følelser.
- Vi har derfor stor tro på at AI støttet EQ-utvikling i barnehagen, vil kunne redusere kraftig i tiden som kommer, jo flere barn i barnehagen som den type tilbud som Inklusiv prosjektet vil tilby ift. de manglende lese- og skriveferdighetene hos ungdommer som forlater ungdomsskolen.
- Samt redusere drop-out i den videregående skolen, da de som har kommet skjeft ut i begynnelsen av skolegangen, dessverre viser seg ofte å forbli der og være de som faller ut.
- Vi er overbevist om at barn som blir hjulpet allerede i barnehagen, vil kunne komme inn på et godt spor som vil forebygge skjevutvikling. Vårt innovasjonsprosjekt; Inklusiv, kan bli et viktig bidrag for å løse disse alvorlige samfunnsutfordringene. (Thorhallur Gudmunsson)

Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter.

Kommunikasjon, språk og tekst

I Rammeplanen står det at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer.

Barna utvikler språket sitt gjennom hele hverdagen i barnehagen. Språket er både det non - verbalet og det verbale. Barna bruker språket på ulike måter i lek, de lytter ved høytlesning av bøker, eventyr, rim og regler, de synger og har samtaler med barn og voksne. Vi voksne i barnehagen skal legge til rette for å skape et variert språkmiljø, der barna får glede ved å bruke språket aktivt. Vi skal bidra med at barna bruker språket til å undre seg og stille spørsmål, kunne fabulere med språket og leke med lyder, rim og regler. Vi støtter også barnas lek og utforsking med skriftspråket gjennom lekeskriving, tegning og bokstaver. (se mer under punktet språk)

Kropp, bevegelse, mat og helse

Rammeplanen skriver at barnehagen skal legge til rette for at alle barna kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse.

Barna skal være fysisk aktive hver dag, både inne og ute Vi legger til rette for allsidig bevegelseserfaringer. Barna skal oppleve glede og mestring Barna bruker sansene sine og lærer gjennom dem. Vi tilbyr sunn og næringsrik mat i mellom-måltidene og hovedmåltidet. Vi skaper gode rammer rundt måltidene der barna oppfordres til å smake på maten, vi har gode samtaler og har tid til undring.

Vi jobber også med at barna skal bli kjent med egen kropp og få et positivt forhold til seg selv. De skal kunne sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser. Vi vil med 4 og 5 åringene snakke om gode og dårlige berøringer og private områder på kroppen. Hele personalet har vært på kurs om «Barns seksualitet» med Margrethe Wiede Aasland. Ut fra dette vi vi lage et opplegg med mål om at barna skal få et godt forhold til kroppen sin og få et språk om kroppen de kan bruke for å forebygge seksuelle overgrep. Forskning viser at åpenhet rundt barns seksualitet gir senere seksuell debut, mindre bruk av porno og tidligere avdekking av seksuelle overgrep.

Kunst, kultur og kreativitet

Rammeplanen sier at i barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna mulighet til utforskning, fordypning og progresjon.

Vi gir barna tilgang til ulikt materiell som inspirerer og utvikler deres uttrykksformer. Vi er opptatt av at barna skal utvikle sin fantasi og være kreative med forming, dans, drama, musikk, litteratur og film. Vi vil at barna skal bli kjent med norsk kultur og tradisjon og få innblikk i andre kulturer og tradisjoner. Barna skal oppleve stolthet ved egen kultur og tradisjon. Vi bruker Henie Onstad skulptur park og kunstsenter aktivt, både til lek og utforskning, og til å bruke ulike sanse på utstillingene de har.

Barna skal få kjennskap til **tradisjoner** som jul, påske, 17.mai, karneval, Lucia, barna skal også få kjennskap til andre lands tradisjoner med utgangspunkt i de land som er representert i barnegruppen, og gjennom arbeid med Forut og Hjerterprogrammet.

Barna skal bli kjent med sanger, musikk, kunst, eventyr, leker, rim og regler som er en del av vår felles kulturarv. De skal bli kjent med ulike kunstuttrykk ved besøk til

Henie Onstad kunstsenter, Operaen i Oslo og ulike kulturinnslag i barnehagen.

Barna skal få mulighet til å formidle og skape selv ved å få tilgang til ulike formingsmaterialer, musikkinstrumenter og utkledningstøy, personalet skal gi barna inspirasjon og støtte i skapende prosesser.

Natur, miljø og teknologi

Rammeplanen sier at barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen i ulike årstider.

Vi har utegruppe for midt i mellom og maxi barna. (se mer under utegruppe). Vi bruker naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring. Vi er opptatt av at alle barna skal være ute hver dag. De skal få ulike naturopplevelser og føle mestring. De skal oppleve og utforske naturen utfra sin alder og sine behov. Vi er en miljø bevisst barnehage med fokus på kildesortering. Vi vil gjennom det lære barna å ha respekt for naturen og ta vare på den. Vi vil også undre oss over fenomener i naturen sammen med barna og ha eksperimenter sammen med teknologi og naturfenomener sammen med barna.

Antall, rom og form

Rammeplanen skriver at barnehagen skal synliggjøre sammenhengen og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, i natur, kunst og kultur og ved selv å være kreativ og skapende. Arbeidet med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Gjennom Bærum kommune har Oddenskogen barnehage vært heldige i å ha fått deltatt i et realfagprosjekt. Alle barna, på tvers av alder, får være med å undre seg om tall og tallforståelse. Naturfagene vil ha stort fokus på turdagene og på utegruppen, og i maxikubb for Maxi barna.

Barna skal lære:

- Begreper
 - Sammenligningsord – hvordan?)
 - Plasseringsord – hvor?
 - Tidsord – når?
- Former
- Mønstre
- Telle en- til- en
- Mengden (kardinalprinsippet)
 - Sortering

Vi vil jobbe gjennom lek, spille spill, Numicon, rim og regler, eventyr med telling, samtaler, hverdagssituasjoner og eksperimentering hvor undring er sentralt.

Etikk, religion og filosofi

Vi undrer oss sammen med barna over etiske og filosofiske spørsmål. Eksempler kan være: Hva er rett og galt? Hvorfor er det rett og galt? Hva er rettferdig og urettferdig? Hvorfor får noen lov til noe når jeg ikke får lov? Vi reflekterer over likheter og ulikheter hos hverandre, og hvordan vi vil ha respekt for hverandre. Hvorfor er jorda rund og bakken som vi går på flat? Hvorfor har jeg lyst hår og du mørkt hår?

Vi vil gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen.

Nærmiljø og samfunn

I rammeplanen står det at barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet.

Barna skal bli kjent med ulike steder i nærmiljøet som skulpturparken ved Henie Onstad Kunstsenter, Veritasparken, stranden og i skogen.

Vi bruker vårt nærmiljø aktivt. Vi går på kunstutstillinger på Henie Onstad, vi ser på skulpturer i skulpturparken, vi plukker glass og leker på Glass stranda og vi besøker kirken og biblioteket på Høvik.

Barna medvirker i sin hverdag. Det gir grunnlaget for innsikt og erfaringer i samfunnet med at de har påvirkning i vårt demokratiske samfunn.

Trafikksikkerhet:

Vi i Oddens skole barnehage er opptatt av å ha et trafikksikkert miljø og lære barna trafikksikkerhet.

- På parkeringsplassen rygger alle bilene inn når de parkerer.
- Når sykler og hunder er med, ved henting og levering, settes de på utsiden av gjerdet.
- Alle benytter portene når de går ut og inn, ingen hopper over eller bærer barnet over gjerde.
- Det er bare de voksne som har lov til å åpne porten. Ingen barn får gå ut av porten alene.
- Når foreldrene er innenfor gjerdet i barnehagen er barna deres ansvar.
- Alle avdelinger snakker med sine barn om hvordan man opptrer i trafikken på tur. Hvordan går vi? Hva må man tenke på? Hva gjør vi når det kommer bil når vi går langs veien?

- Vi fordeler barna mellom oss voksne når vi skal på tur. Alle voksne vet hvilke barn de har ansvar for.
- Vi har faste rutiner for telling av barn på tur.
- En voksen går alltid først og en går alltid sist i rekken når vi går.
- Alle barna har på refleksvester merket med

barnehagens navn og telefonnummer.

- Voksne og barn går samlet over fotgjengeroverganger.
- Når vi går langs veier uten fortau og gangvei stopper vi når det kommer biler.
- På for eksempel skogsveier der en voksen ikke går først, har vi stoppesteder der barna stopper og vi samles før vi går videre. Vi snakker med barna om stoppestedene flere ganger i løpet av året.
- Når vi går i trafikken ser vi på og snakker om hva skiltene betyr.
- Vi har alltid med sekk med førstehjelpsutstyr og telefon på tur.
- Når vi tar buss eller maxi taxi har vi egne rutiner.

Kompetanseplan

Gjennom ulike kompetansetiltak kan de ansatte styrke sin kompetanse og pedagogiske praksis i tråd med rammeplanen.

- Vi er til sammen 10 pedagoger i barnehagen. Vi er et lederteam med mye erfaring og sterk fagkompetanse.
- Tre fagarbeidere.
- 16 av personalet har tatt 1 årg EQ kompetanse utdanning på EQ instituttet (10 saml). Målet er at alle fast ansatte skal ha denne utdannelsen.
- Daglig leder holder på med 3årig EQ terapiutdanning, en er ferdig des 19, og en ansatt starter jan 20.
- Vi har faglige nettverk for daglig leder og alle pedagogiske ledere.
- Nyansatte går kurset «Relasjoner med barn» på EQ instituttet.
- En til en og gruppeveiledning for alle i personalet jevnlig med faglig veileder.
- Planleggingsdager og personalmøter med blant annet EQ kompetanse, språkutvikling og Rammeplanen som temaer
- Kurs internt og eksternt (EQi og gjennom nettverk)
- Kurs med Margrethe Wiede Aasland: «Barn og seksualitet»
- Kurs med professor Ingrid Lund: «De voksne så liksom bare forbi det hele» -et skråblikk inn i barnehagehverdagen.

